

APROPÓ

Paradicsomszökek

CSÖRNÖK MARIANN

Jó kis szó ez a paradicsomszöke. Kifejező, hangulatos, különleges, még a nyelvnek is kellemes, ha kimondjuk. Allitóltag a '60-as években született, most viszont megfiatalodva ismét visszatért a köznyelvbe. Mert hogy visszatért az általa jelölt fogalom, egészen pontosan az a hajszin, amit csak ezzel a szóval lehet leírni. Az a bizonyos vörös-bíboros(-lilás) festett árnyalat, amely se nem szöke, se nem paradicsom színű, mégis mindenkinek az jut eszébe, még ha életében először hallja is a különös meghatározást.

Na most, egy nem éppen merev gondolkodásról ismert gimnáziumi igazgató egyszer csak észrevette, hogy leányai, évfolyamtól függetlenül, kezdenek az esti diszkó-szerelésben és diszkó-sminkben megjelenni az órákon, ám ami még ennél is rosszabb, mintha érintésre ragadt volna, egyre több lett a paradicsomszöke haj. Persze azon a tájon is ismert a különbség izlések és pofonok között, de mégsem ez volt az a szabadon választott egyenkülső, amiről dőlmodoztak az iskola vezetői. Mit lehet ilyenkor tenni? Az „igazi” festészetből ismert rossz emlékek, ám hasonló helyzetben döntési alapként ma is gyakran szem előtt tartott „három T” közül sem a tiltás, sem a tűrés, sem a támogatás nem tűnt megfelelőnek. Maradt a lélekre hatás. És mivel ennél a korosztálynál gyakoriak a szélsőségek, az izléscsomók, elhajlások, úgy döntött az igazgató, a mamákon keresztül próbál közel kerülni lányaik szépségéhez.

Ezért ment el a szülői értekezletre. De amint belépett, a szava is elállt. Ott ültek a mamák erősen sminkelve, a legdivatósabb miniben, paradicsomszökek. Mintha csak most jöttek volna ki a diszkóból...

Szemle más szemmel

Varsó (MTI) – Nem a legsikerültebb éve volt 1993 a magyar filmművészetnek. Mégis biztos vagyok benne, hogy a rengeteg kiváló tehetséggel rendelkező magyar filmművészet a minékhez hasonlóan hamarosan kijut a hullámvölgyből. Ehhez azonban hinnie kell valaminek – írta Andrzej Werner a budapesti magyar filmszemléről a lengyel Gazeta Wyborczában.

Kritikus ismertetésében annak a véleménynek adott hangot, hogy talán az állami dotáció kényelme is hozzájárult ahhoz, hogy a rendezőket mintha nemigen érdekelné a közönség. Ennél is nagyobb bajnak tartja, hogy leginkább üres formai kísérleteket lehetett látni, céltalanságot, s a művek többségéből hiányzott a meggyőző erő. Maga a szemle kitűnően volt megszervezve – írta Werner, s a magyarok értenek a promócióhoz, de hiába, ha nem lesznek olyan filmek, amilyenekhez a magyar filmművészet az egész világon hozzászoktatta szerelmeseit. Bár számszerűen domináltak a mai magyar valóságot tükröző próbáló filmek, a kritikus szerint igazi élményt Szász János Woyzeckje nyújtott.

Hatosztályos képzés

Mezőcsát (ÉM) – A mezőcsáti gimnáziumban 1994 szeptemberében beindul a hatosztályos gimnáziumi oktatás. A hatosztályos gimnáziumban heti 4-5 órában tanítanak német nyelvet és 3-4 órában angol vagy orosz nyelvet, valamint megismerkednek a tanulók az informatika alapjaival. Mindezek mellett az összes gimnáziumi elméleti tárgyakat tanulják. A bejárni nem tudó vidéki tanulóknak kollégiumi elhelyezést biztosítanak. A hatosztályos képzéssel 1996-tól megszűnik iskolában a négyosztályos gimnázium. A hatosztályos gimnáziumba való jelentkezéssel a tanuló megszaktítja általános iskolai tanulmányait, és a hatodik osztály sikeres elvégzése után 1994 szeptemberében elkezdheti a gimnázium első osztályát.

A hatosztályos képzésből két év múlva ki lehet lépni és lehet szakközépiskolába vagy szakmunkásképzőbe pályázni.

A 6. osztályos képzésre jelentkezni szándékozókra a gimnázium igazgatójánál beszerezhető jelentkezési lappal jelezhetik a felvételi kérelmüket, amelyet február 28-ig a gimnázium címére kitöltve kell visszaküldeni. A jelentkezési lapon az ellenőrző könyv alapján írják be a tanuló 1993/94. évi I. félévi érdemjegyeit. A jelentkezés után felvételi elbírálást tartanak 1994. április 6-án délelőtt 9 órakor a mezőcsáti gimnáziumban, ahol a tanulók magyar nyelvi és irodalmi, történelmi és matematikai ismereteikről adnak számot.

Világszínház Velencében

MIKITA GÁBOR

Ha létezik Világszínház, akkor a velencei karnevál mindenképpen annak tekintendő: február első két hetében a lagunák városa hatalmas színpaddá alakul át. A legsötétebb siktortól a Szent Márk téren át a kikötő végtelenjéig színház az egész város – és színész benne minden velencei és minden idegen. S a produkció nem kevesebbet kínál, mint a karnevál történetének megidézését a kezdetektől napjaink legutolsó divathóbortjáig. Az ókor természet-kultuszát idéző Napistenek, Holdleányok, reneszánsz udvari méltóságok, mesebeli fantáziák népesítik be Velencét, hogy kimondatlanul is egyről szóljanak: az ember és az Idő kapcsolatáról.

Hogyan lép ki az ember az Idő kötelekéből, hogyan rejtőzik az elmúlás elől vagy mutat fityiszt a halálnak? Szinte mindig és mindenütt ugyanúgy: a primitív törzsek éppúgy általában maszkokat öltenek, mint az ókori görögök, hogy eltáncolják a halál és az újjászületés misztériumát. A görögök a tavaszi és a szüreti mulatságokon tisztelegtek a termékenység és a mámor istene, Dionüszosz és a földművelés istennője, Demeter újjászületése előtt, hogy higgyenek a természet és önmaguk újjászületésében is. A görög Bacchánáliák és a római Saturnáliák orgiái folytatották a középkori bolondnépek, amelyek már nemcsak az Idővel pereltek, hanem az egyház s a mindennapi lét szigorával is. Kezdetben az egyházak is részt vettek ezekben a rituálékban – a templomokba érkeztek az álarcos menetek, élükön a megválasztott „bolond-püspökkel”, „bolond-pápával”. Ezek a templomi bacchanáliák aztán annyira eldurvultak, hogy szigorú rendeletekkel próbálták betiltani a féktelen szertartásokat. A zabolátlan életöröm, a lázadó lélek azonban minden tiltás ellenére ragaszkodott a maga rituáléihoz. A szigorú hierarchiák felborítását újabb karneválok, számár-ünnepek biztosították: a nép számárhátra ültethette papjait, cukrozott rizst szórhatott urai nyakába – megfordíthatta a világ rendjét kibolondozva magából a felgyülemlt sérelmeket, megaláztatásokat.

A reneszánsz ünnepek felvonulási, diadalmenetei látványos technikai káprázattal gazdagították a karnevál világát. Különleges, hatalmas kocsikon, így pl. az ókori eredetű hajókocsin, a carrus navalison, me-

Maszka-pár

Fotó: Mikita Gábor

lyen valamikor a Dionüszoszt megszemélyesítő pap vonult be Athénba, reneszánsz allagóriák, mitológiai életképek kaptak helyet. Velencében szekerek helyett fantasztikus bárkák ringásában gyönyörködhetett a tömeg. 1541-ben például a Canal Granden egy hatalmas földgömb úszott, melynek belsejében báltoztak a velenceiek.

Az olasz komédiások zenés mulatósága, a commedia dell'arte az év mindennapjára kiterjesztette a karneváli hangulatot. Napról napra kifigurázták a kigúnyolnivalót: az öreg Pantalóne alakjában a pöffeszkedő velencei kereskedő kapta meg a magáét, a bolognai Dottore figurájában a mindenkori tudorok okoskodásain nevettek, míg a szolgák, Arlecchino, Brighelle, Truffaldino tréfái a faluról városba vetődött parasztleány alakját rajzolták meg. A karneváli forgatókönyvön rögzített komédiát Goldoni, Gozzi, Molière emelte irodalmi rangra. S a XX. századi színház is erőteljesen kötődik a vásári komédiások művészetéhez.

Talán ennek is köszönhető, hogy a mai velencei karnevál leginkább ehhez a reneszánsz színház formához nyúl vissza, mindent áthat a commedia dell'arte szelleme. Arlecchino ördögi maszkjával, pestis-doktor hatalmas orrával, a szép Columbinajelmezével úton-útfélen találkozhatunk: tárgyeket kirakatában, kiállítási tárgyként és utcai dekoráción, de leginkább magukon a velencei polgárokon, akik megőrizték őseik játékosságát, s akár hetven évesen is jelmezt és maszkot öltenek. A mai maskarákat persze már más vezérli, nem rejtőzködni akarnak, nem irigylett társadalmi szerepekben akarnak tetszelegni – maszkot öltve önmaguk legbensőbb lényegét tárják fel. A farmer és hamburger műanyagvilágának uniformizáltságát veti le magukról, hogy megmutassák a hétköznapi robot által meghűzött arcvonások mögött megbúvó lelki gyöngyeit. Két hétre igazán önmaguk lehetnek – mert mernek, mert tudnak játszani. Ezt a tudást kellene ellesni a Velencébe utazónak...

Összevont kultúra Edelényben

Edelény (ÉM – BG) – Eredetileg azzal a „nagy frappáns” kérdéssel kezdtük volna a beszélgetést Lukács Lászlóval, az edelényi városi könyvtár igazgatójával, hogy „mi újság a könyvtárban?”, de Lukács László idén már nem a könyvtár igazgatója. Illetve már nem csak a könyvtár igazgatója.

– Idén január elsején alakult meg Edelényben a Városi Rendezvények Háza és Könyvtár elnevezést viselő intézmény, ami tulajdonképpen nem jelent mást, mint hogy összevonták a könyvtárat, a borsodi tájházat és a művelődési házat, amelynek a vezetésével engem bíztak meg az igazgatói pályázat kiírásáig. A terület egyáltalán nem új a számomra, hiszen hét évvel ezelőtt kezdtem el csinálni a tájházat, ami 1990-től működik múzeumként. Egy valódi, élő múzeumot akartunk szervezni, ezért találtuk ki az Edelényi hét című rendezvénysorozatot, ahol igyekeztünk úgy összeállítani a programokat – a konferenciáktól kezdve a játszóházakon át a táncszáig –, hogy abban minden korosztály „megtalálhassa a számítását”. Az idén valószínűleg május végén rendezzük meg az edelényi hetet, amelyet igyekeztünk meg az eddigiéknél is színesebbé varázsolni. Azt szeretnénk, ha ez a már hagyományosnak számító programozat igazi városmozgató rendezvényé válna, több helyszínnel.

□ Ebben az esetben talán még szerencsés is, ha a város három nagy kulturális intézménye közös igazgatás alá kerül.

● A háromból kettő eddig is közös vezetés alatt működött, csak a művelődési házzal kell egy kicsit jobban megismerkednem, hiszen amikor '92-ben a könyvtárba kerültem,

Könyvtárlátogatás

Fotó: Laczó József

„hoztam magammal” a múzeumot is. A múzeumi adattár azóta is itt van a könyvtárban.

□ Tavaly ünnepelték a könyvtár jubileumát.

● December 22-én volt harminc éve, hogy a városi könyvtár ebben az épületben működik, de nem csak emiatt volt okunk az örömről, hiszen kifejezetten jó évet zártunk. Több mint ötevenezredes könyvtárközlésünk ki, átlagosan napi 100-150 látogatónk volt, két gyerek- és két felnőtt olvasó körünk működött. A felhőtlen örömet csak az árnyékolja be egy kicsit, hogy az annak idején olyan szépen beindított audiovizuális részlegünk még a mai napig sem tudta kiheverni a két évvel ezelőtti betörés nyomait, amikor szétszaggatták a vezetőkeket és elvitték a magnókat. Amit lehetett, azt pótol-

tuk, de már két évvel ezelőtt sem volt sok pénze a könyvtárnak és az anyagi források azóta is folyamatosan apadnak.

□ Mekkora a költségvetése a Városi Rendezvények Házáknak?

● A három intézmény idei összköltségvetése valamivel több mint tizenkétfélmillió forint, ami akár még szép összegnek is tűnhet. Ha azonban azt is figyelembe vesszük, hogy ennek a pénznek a döntő többsége elmegy a bérkifizetésekre és csak alig hárommillió forint marad a dologi kiadásokra, akkor már nem olyan rózsás a helyzet. Ennyi pénzből egyszerűen lehetetlen három intézményt normálisan működtetni. Éppen ezért arra kényszerülünk, hogy megszüntessük az ingyenes rendezvényeket, bérbe adjuk a helyiségeket.

Bölcsészképzés

Miskolc (ÉM) – A Miskolci Bölcsész Egyesület (Mindszent tér 1., telefon/fax: 46 344-400, levélcím: 3545 Miskolc Pf. 452.) a következő szakokra hirdet felvételt.

Alapozó év: szabad bölcsész (több félév alatt felkészít a nyelvmesteri szakra.

Teológia: vallás és keresztény hitoktató (magyar és angol nyelven, nemzetközi hírű professzorok közreműködésével).

Humaniorák: okortudomány (latin és görög nyelv, klasszika-filológia); magyar nyelv és irodalom; történelem; művészettörténet; színház-tudomány; hungarológia (a magyar nyelv mint idegen nyelv külföldieknek); zeneirodalom – ének-zene; népzene; zenegyűjtő, archiváló (kiegészítő szak).

Társadalomtudományok: újságírás – szociológia; pszichológia (6 éves); Business School (a Chapman College kaliforniai társintézménnyel közös szervezésben); írásszakértő; könyvszakember: szerkesztő, terjesztő, archiváló (kiegészítő szak) Természettudomány: ökológia – földrajz.

Modern nyelvek: angol, német, francia nyelvtanár (felvételi vizsgával); lektorátusi szinten: olasz, spanyol, finn, török, orosz nyelv.

Keleti nyelvek és művelődéstörténet: kínai, japán, arab, török nyelv és művelődéstörténet, héber nyelv és judaisztika.

Kötelező minden hallgató számára: filozófiatörténet az I-II-III-IV. félévben; bibliaismeret az I-II. félévben; latin nyelv, mondattan és fordítástechnika az I-II. félévben; görög nyelv a szakok igénye szerint a II., III. vagy IV. félévben; egy idegen nyelvi elsajátítása annak filológiai szókincsével együtt: az I-II. félévben „A” típusú nyelvvizsga, a III-IV. félévben „B” nyelvvizsga; a végbizonyítványig „C” típusú nyelvvizsga. Az öt év alatt a fentiekben túl lehetőség van több szak felvételére és nyelvtanulásra. Újdonságnak számít, hogy a történelem szakra jelentkezők levéltárkezelői kiegészítő szakot is választhatnak.

Akik az érettség és a gimnázium negyedik év végi befejezése alapján 4,0 alatt teljesítettek, alapozó évre nyerne felvételt. Akiknek 4,0 feletti az atlageredményük, a felvételi elbírálást követően a választott szakon kezdhetik meg tanulmányukat. Az angol, német, francia nyelv szakokra felvételi vizsgával lehet bejutni.

Jelentkezési lapot az egyesülettel lehet kérni személyesen vagy levélben (felbélyegezett választórtekk kíséretében). Jelentkezés ideje: január 1-től március 31-ig, póteljelentkezés: július 1-től augusztus 25-ig. Az egyesület a hallgatóknak kollégiumot és menzát biztosít. Az állami egyetemektől eltérően az egyesületi képzésben beiratkozási és oktatási díj ellenében lehet részt venni.

Kapcsolatok

Mályi (ÉM) – Az elmúlt évben a történelmi régiók kulturális kapcsolatainak ápolására, a rendezvények koordinálására Kapcsolatok néven alapítvány jött létre. Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyék anyagi támogatásával Felvidék, Partium, Kárpátalja és a Határon Túli Magyarok Hivatala delegáltjainak részvételével létrejött alapítvány első közgyűlést február 25-én, pénteken délelőtt 9 órától tartják Mályiban, a Gárdonyi G. u. 2. alatt. Máté László köszöntője után Pomogáts Béla egyetemi tanár tart előadást Kultúra és regionalitás címmel, majd Pintye Ferenc főtanácsos, a Nemzeti Kulturális Alap kurátora ad tájékoztatást. Délután egy órától az alapítvány éves tevékenységéről számol be Máté László elnök és Banyiczki Lászlóné titkár.

Eszperantó Dante

Budapest (ÉM) – A II. kerület vezetői pályázatot hirdettek azoknak a kiváló embereknek az emléket megőrizni, akik abban a városnegyedben éltek. A Kalocsay Kálmán Baráti Társaság névadója húsz éven keresztül lakott ott, így ők is pályáztak. A zsűri elfogadta beadványukat, és támogatja Császár Ada Kalocsayról szóló könyvének megjelenését. Ez lesz az első magyar nyelven megjelent könyv dr. Kalocsay Kálmánról, akit az „eszperantó Dantéjának” is szoktak nevezni.